

ಕುಂಡಲಿನಿ ನದಿಯ ತಟದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ ಭಗವಾನರು ತಂಗಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ಬಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮೂಡಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುವವರೇ? ಅಪರಿಮಿತ ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿರುವವರೇ? ಯುದ್ಧದಿಂದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೇ? ಅಥವಾ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದವರೇ? ಅಥವಾ ಯತಿಗಳೇ? ಯಾರು ಉತ್ತಮರು? ಬಿಕ್ಕುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬುದ್ಧದೇವ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಹೀಗಿದೆ:

ಹಿಂದೆ ವಾರಾಣಸಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ. ಕೋಸಲವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಮಲ್ಲಿಕ. ಒಮ್ಮೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ರಥಗಳನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಿರಿದಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರುಬದುರಾದರು. ಆ ದಾರಿ ಎಷ್ಟು ಕಿರಿದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ಎರಡು ರಥಗಳು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಲೇ ಬೇಕಿತ್ತು!

ಆಗ ಕೋಸಲದ ಅರಸ ಮಲ್ಲಿಕನ ಸಾರಥಿ ವಾರಾಣಸಿಯ ರಾಜನ ಸಾರಥಿಗೆ, 'ನಾನು ಮೊದಲು ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕು. ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸು' ಎಂದು ಬಿರುಸಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

ವಾರಾಣಸಿಯ ಸಾರಥಿ ಕೂಡ 'ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸು. ಈ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವರು ವಾರಾಣಸಿಯ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಮಹಾರಾಜರು' ಎಂದು ಅವನಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

'ಹೇ ಸಾರಥಿ, ತಿಳಿದು ಮಾತನಾಡು. ಈ ರಥದಲ್ಲಿರುವವರು ಕೋಸಲದ ಮಲ್ಲಿಕ ಮಹಾರಾಜರು. ಇವರು ಯಾವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಸೋಲು ಕಂಡವರಲ್ಲ! ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಥ ಸಾಗಲು ಮೊದಲು ದಾರಿ ಬಿಡು' ಎಂದು ಕೋಸಲ ಸಾರಥಿ ಹೇಳಿದ.

'ನಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತರೂ ಮಹಾರಾಜರೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಮೊದಲು ದಾರಿಬಿಡುವುದು ಉಚಿತ' ಎಂದ ವಾರಾಣಸಿಯ ಸಾರಥಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಸಲದ ಸಾರಥಿಯೂ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ. ಇದೇ ರೀತಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅರಸನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಲೋಕೋತ್ತರ ತಿಳಿವು

ಆಗ ವಾರಾಣಸಿಯ ಸಾರಥಿ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವು ಉಂಟೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ: 'ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಯಾರು ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿರಿಯರು, ಅವರಿಗೆ ಕಿರಿಯರಾದವರು ಮೊದಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಇದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು' ಎಂದು ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸಿದ.

ಆದರೂ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ, ಕೋಸಲದ ರಾಜನ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಾರಾಣಸಿಯ ರಾಜನ ವಯಸ್ಸೂ ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು! ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಯಸ್ಸು ಎಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ, ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರ, ಧನ-ಕನಕ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಗೆಲುವು, ರಥ, ಕುದುರೆ, ಕಾಲಾಳು, ದನಕರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಗೋತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಇಬ್ಬರು ರಾಜರೂ ಯಾರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೂ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಇದರಿಂದಲೂ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ! ಕೊನೆಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶೀಲವಂತರು ಯಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಸಾರಥಿಗಳು ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

'ಸರಿ, ನಿಮ್ಮ ರಾಜನ ಶೀಲಾಚಾರ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸು! ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ರಾಜನ ಶೀಲಾಚಾರ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ಯಾರ ರಥ ಮೊದಲು ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ.

ಕೋಸಲದ ಸಾರಥಿಯು ತನ್ನ ರಾಜನಲ್ಲಿರುವ ಶೀಲಾಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ.

'ದೃಢವನ್ನು ದೃಢತೆಯಿಂದಲೂ, ಮೃದುವಾದುದನ್ನು ಮೃದುತ್ತದಿಂದಲೂ ಜಯಿಸುವನು. ಸಾಧುವಾದುದನ್ನು ಸಾಧುತ್ತದಿಂದಲೂ, ಅಸಾಧುವಾದುದನ್ನು ಅಸಾಧುವಾದುದರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸುವನು ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಿಕ ಮಹಾರಾಜ. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದುಷ್ಟನೂ ಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಶಿಷ್ಟನೂ ಆಗಿರುವನು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜ. ಇಂತಹ ಗುಣವುಳ್ಳ ರಾಜನ ರಥ ಮೊದಲು ಮುಂದೆ

ಸಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ನ್ಯಾಯಯುತವಾದದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸು' ಎಂದು ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಹೇಳಿದ.

'ನಿಮ್ಮ ಅರಸನ ಶೀಲಾಚಾರವನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಅರಸನ ಶೀಲಾಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು' ಎಂದು ವಾರಾಣಸಿಯ ಸಾರಥಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ:

'ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಅಕ್ರೋಧದಿಂದ ಜಯಿಸುವನು. ಅಸಾಧುವಾದುದನ್ನು ಸಾಧುವಾದುದರಿಂದ ಜಯಿಸುವನು. ದಾನದಿಂದ ಕೃಪಣನನ್ನೂ, ಸತ್ಯದಿಂದ ಸಟಿಯಾಡುವವನನ್ನು ಜಯಿಸುವನು. ದ್ವೇಷವನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುವವನು ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿನಯವಿತ್ತು.

ವಾರಾಣಸಿಯ ಸಾರಥಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೋಸಲದ ಅರಸ ಮಲ್ಲಿಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಾರಥಿ ಇಬ್ಬರೂ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, 'ಅಯ್ಯಾ, ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಮಾಡದವನು ಅವನೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವನು. ಇವನು ಜಯಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ರಾಜನೇ ಉತ್ತಮನು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿ ಹೋಗಲು ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳವನು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ರಥವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ರಥ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಈ ಘಟನೆ ನೀಡಿದ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ದ್ವೇಷದಿಂದ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಅಳಿವಿಲ್ಲ. ದಯೆ, ಕಾರುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇವರು ಪರ್ಪತದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು. ಆಸೆ, ವ್ಯಸನ, ಮೋಹದ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕದವರು. ಇಂತಹವರ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ, ಅವರ ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲೂ ಪ್ರೇಮ, ಕರುಣೆಯಾಗಿ ಒಸರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಯೆ, ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲದವರು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲ ಎಂದು ಬುದ್ಧದೇವ ಹೇಳಿದ್ದು. ವಿವರವಾಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಜೀವನ ಸಂದೇಶವೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಈ ತಿಳಿವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಕ್ಕಿದೆ.

■ ಜಿ.ವಿ. ಆನಂದಮೂರ್ತಿ

ಮಾತೆ ಮತ್ತು

● ಎಂತಹ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಎದೆಗುಂದಬಾರದು. ಅದೇ ಸುಖಿ ಜೀವನದ ರಹಸ್ಯ.

—ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

● ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವುದು ಅವರ ಆಪ್ತ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಶಬ್ದಾಡಂಬರದಿಂದ ಅಲ್ಲ.

—ರೂಮಿ

● ಪಡೆಯುವಷ್ಟನ್ನೇ ಪಡೆದರೆ ತೃಪ್ತಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಡೆದರೆ ಹೊರೆ, ದುಃಖ.

—ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್

● ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು ಸತ್ಯ. ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಜೀವನ.

—ಗುರುನಾನಕ್

● ಮತವೆಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ನಡವಳಿಕೆ.

—ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.

● ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುಬ್ಜ ವೃದ್ಧರೆಂದು ತಿಳಿಯದ, ಅವರ ಸಹಜ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೇಕು.

—ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ